

10

Gastrointestinal Sistemde Yabancı Cisim Takılması

A. ÖZOFAGUSTA YABANCI CİSİMLER

Cengiz KARAHANLI
Serkan TORUN

GİRİŞ

Özofagusta yabancı cisim konusu gastroenterologların klinik pratikte sık karşılaştığı bir sorun olup özofagusa sıkışan büyük hacimli gıdalardan ya da istemli ve istemsiz bir şekilde yutulan yabancı cisimlerden oluşur.

İmpakte olan gıda veya yutulan bir yabancı cisim nedeniyle oluşan özofagus obstrüksiyonu potansiyel olarak hayatı tehdit eden bir olaydır ve endoskopik acil girişim gerektirir. Tedavi edilmediği takdirde, özofagus ülseri, iskemi ve perforasyon gelişebilir. Keskin ve sivri nesnelerin, hayvan veya balık kemiklerinin, mıknaatısların ve ilaç blister ambalajlarının yutulması, perforasyon riskini artırır (1,2).

Yutulan yabancı cisimlerin çoğu (%80) kendiliğinden distale geçer, ancak olguların yaklaşık %20'sinde yabancı cismin endoskopik olarak çıkarılması gerekirken, %1 olguda ise yabancı cismin çıkarılması ya da komplikasyonların tedavisi için cerrahi girişim gerekmektedir (3,4).

EPİDEMİYOLOJİ

Yabancı cisim yutulması yaygın görülen ve potansiyel olarak hayatı tehdit eden bir klinik sorundur. Yabancı cisimlerin %75'i 5 yaşından küçük çocuklar tarafından yutulur. Para, düğme, plastik parçalar, pil ve balık kılçığı gibi materyaller oyuncaklardan daha sık yutulmaktadır (5).

Yetişkinlerde, yabancı cisim yutulması vakalarının %95'i kazara olmaktadır. Çoğunlukla gıda ile ilgili içerik olmakla birlikte nadiren besin dışı materyaller de olabilir (örneğin madeni paralar ve protezler). İstemli yabancı cisim yutulması psikiyatrik hastalarda, mahkumlarda ve uyuşturucu satıcılarında görülebilmektedir. Yetişkinlerde, özofagusa gıda takılmasının tahmini yıllık insidansı 13/100000 kişidir (5).

Tüm özofagus yabancı cisimlerinin endoskopik çıkarılması sırasında geçerli olmak üzere eğer yüksek aspirasyon riski var ise işlem öncesi endotrakeal entübasyon düşünülebilir.

KOMPLİKASYONLAR

Komplikasyon oranları yutulan cismin şekline, cinsine ve boyutuna bağlı olarak değişir. Keskin ve sivri uçlu cisimlerin yutulması durumunda %35'lere varan oranlarda komplikasyon görülebilir (11). Komplikasyon ile ilişkili diğer durumlar ise, çoklu cisimlerin yutulması, yabancı cismin özofagusta uzun süre kalması ve kooperasyon kurulamayan hasta olarak sayılabilir.

Endoskopik tedaviye bağlı komplikasyon oranı genellikle %5'in altında olup aspirasyon ve sedasyon ilişkili kardiyopulmoner komplikasyonlarda görülebilmekle beraber en korkulan komplikasyon özofagus perforasyonu ve mediastinitis. Özofagusa komşu organlara fistül gelişebilir. Aort başta olmak üzere komşu vasküler yapılara fistül gelişmesi yaşamı tehdit eden kanamalara neden olabilir (12).

Pillerin özofagusta takılması durumunda alkali sıvı sızması dışında her iki kutbun dokuya temas etmesi durumunda oluşacak elektrik akımına bağlı nekroz gelişebilir (16).

Komplikasyon riskinin artması nedeniyle hiç bir yabancı cismin 24 saatte uzun süre özofagusta kalmasına izin verilmemelidir (2).

KAYNAKLAR

1. Podolsky DK, Camilleri M, Fitz JG, Kalloo AN, Shanahan F, Timothy C. Wang TC. (2016) *Yamada's Textbook of Gastroenterology. 6e* (s. 992-994) Wiley-Blackwell
2. Ikenberry, S. O., Jue, T. L., Anderson, M. A., Appalaneni, V., Banerjee, S., Ben-Menachem, T., ... & Dominitz, J. A. (2011). Management of ingested foreign bodies and food impactions. *Gastrointestinal endoscopy*, 73(6), 1085-1091.
3. Birk, M., Bauerfeind, P., Deprez, P. H., Häfner, M., Hartmann, D., Hassan, C., ... & Meining, A. (2016). Removal of foreign bodies in the upper gastrointestinal tract in adults: European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) Clinical Guideline. *Endoscopy*, 48(05), 489-496.
4. Pfau, P. R., & Hancock, S. M. (2016). Foreign bodies, bezoars, and caustic ingestions. *Sleisenger and Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease. 10e*: Elsevier
5. Longstreth, G. F., Longstreth, K. J., & Yao, J. F. (2001). Esophageal food impaction: epidemiology and therapy. A retrospective, observational study. *Gastrointestinal endoscopy*, 53(2), 193-198.
6. Sugawa, C., Ono, H., Taleb, M., & Lucas, C. E. (2014). Endoscopic management of foreign bodies in the upper gastrointestinal tract: a review. *World Journal of Gastrointestinal Endoscopy*, 6(10), 475.
7. Eisen, G. M., Baron, T. H., Dominitz, J. A., Faigel, D. O., Goldstein, J. L., Johanson, J. F., ... & Wheeler-Harbour, J. (2002). Guideline for the management of

ingested foreign bodies. *Gastrointestinal endoscopy*, 55(7), 802-806.

8. Fung, B. M., Sweetser, S., Song, L. M. W. K., & Tabibian, J. H. (2019). Foreign object ingestion and esophageal food impaction: an update and review on endoscopic management. *World journal of gastrointestinal endoscopy*, 11(3), 174.
9. De Lucas, E. M., Sádaba, P., García-Barón, P. L., Ruiz-Delgado, M. L., Sánchez, F. G., Ortiz, A., & Pagola, M. A. (2004). Value of helical computed tomography in the management of upper esophageal foreign bodies. *Acta Radiologica*, 45(4), 369-374.
10. Aiolfi, A., Ferrari, D., Riva, C. G., Toti, F., Bonitta, G., & Bonavina, L. (2018). Esophageal foreign bodies in adults: systematic review of the literature. *Scandinavian journal of gastroenterology*, 53(10-11), 1171-1178.
11. Aronberg, R. M., Punekar, S. R., Adam, S. I., Judson, B. L., Mehra, S., & Yarbrough, W. G. (2015). Esophageal perforation caused by edible foreign bodies: a systematic review of the literature. *The Laryngoscope*, 125(2), 371-378.
13. Li, Z. S., Sun, Z. X., Zou, D. W., Xu, G. M., Wu, R. P., & Liao, Z. (2006). Endoscopic management of foreign bodies in the upper-GI tract: experience with 1088 cases in China. *Gastrointestinal endoscopy*, 64(4), 485-492.
14. Chen, T., Wu, H. F., Shi, Q., Zhou, P. H., Chen, S. Y., Xu, M. D., ... & Yao, L. Q. (2013). Endoscopic management of impacted esophageal foreign bodies. *Diseases of the Esophagus*, 26(8), 799-806.
15. Chiu, Y. H., How, C. K., Kao, W. F., Yen, D. H. T., Huang, M. S., Chen, S. C., ... & Hou, S. K. (2012). Diagnosis and endoscopic management of upper gastrointestinal foreign bodies. *The American journal of the medical sciences*, 343(3), 192-195.
16. Kramer, R. E., Lerner, D. G., Lin, T., Manfredi, M., Shah, M., Stephen, T. C., ... & Mamula, P. (2015). Management of ingested foreign bodies in children: a clinical report of the NASPGHAN Endoscopy Committee. *Journal of pediatric gastroenterology and nutrition*, 60(4), 562-574.